

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pykälän muotoilussa tulisi olla näkyvästi selkeästi, että taiteen perusopetuksen henki on tarjota tätä koulutusmuotoa ensisijaisesti lapsille ja nuorille, mutta se on mahdollista myös aikuisille. Tällainen muotoilu selkiyttäisi myös kunnille ja toimijoille asiaa laajemmin.

Toimintaympäristöt Suomessa ovat hyvin erilaisia. Esittämämme muotoilu mahdollistaisi kuhunkin toimintaympäristöön sopivan toimintamallin taiteen perusopetuksen toteuttamisessa.

Taiteen perusopetuksella on monia tehtäviä yhden koulutusmuodon puitteissa; on mahdollistettava niin harrastuksellinen saavutettavuus kuin jatko-opintovalmiudet.

Lakiuudistus on lähtenyt liikkeelle saatavuuden ja saavutettavuuden teemoista. Eri alueilla, eri tilanteissa ja erilaisille oppijoille nämä tarkoittavat monia erilaisia asioita.

Lakitekstissä tulisi mainita myös erityisen tuen tarpeet. Taide on kaikille.

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Yksi oppimäärä on hyvä asia ja selkiyttää taiteen perusopetusta koulutusmuotona. Opetussuunnitelman perustetyössä tullaan yhdistämään aiempien yleisen ja laajan oppimäärän parhaat käytännöt.

Ehdotamme lakiin mainintaa osakokonaisuuksista. Oppimäärän jaksottaminen moduuleihin / osakokonaisuuksiin palvelee niin oppilasta kuin oppilaitoksia.

Pidämme oppilaan henkilökohtaista opintopolkua tärkeänä. Jollekin oppilaalle aiemmin tarjolla olleet 500 tuntia (yleinen oppimäärä) tai 800 (laajan oppimäärän perusopinnot) on sopivan mittainen polku. Tästä syystä 1000–1500 tunnin koko oppimäärä tulee laissa tai opetussuunnitelman perusteissa jakaa osakokonaisuuksiin.

Ja koska jos suoritteista tulee rahoitusperuste, tulee näille osakokonaisuuksille antaa painoarvoa myös suoritemielessä. Tämä on tärkeää myös pienten oppilaitosten elinvoiman kannalta.

Lisäksi tulee huomioida oppilaat, joilla tavoitteena ovat jatko-opinnot ja näiden oppilaiden opintopolkua tulisi tukea myös yli 1500 menevien opintojen osalta. Kannatamme myös uudistuksen vaikutusarviointia tulevien musiikkialan ammattiopiskelijoiden jatko-opintokelpoisuuteen.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan muutetuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Mietimme, onko kaikilla kunnilla resursseja ja edellytyksiä arvioida ja vastata siitä, että kunnan päätöksellään antamalla taiteen perusopetus annetaan lain mukaisesti.

Kunnan vastuita tulisi täsmentää myös erityisesti yhteistyön näkökulmasta.

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Järjestämisluvan edellytyksenä tärkeää huolehtia selkeästä kriteeristöstä.

Tärkeää ovat laatukriteerit luvan myöntämiselle ja säilyttämiselle.

Pidämme tärkeänä pedagogista osaamista.

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Järjestämisluvan edellytyksenä on tärkeää huolehtia selkeästä kriteeristöstä.

Tärkeää ovat laatukriteerit luvan myöntämiselle ja säilyttämiselle.

Pidämme tärkeänä pedagogista osaamista.

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pidämme hyvänä mahdollisuutta puutteiden korjaamiseen kohtuullisessa ajassa ennen luvan muuttamista tai peruuttamista.

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kannatamme yhteistyön lisäämistä ja yhteistyön näkymistä lain tasolla. Oppilaan opintopolku tulee näyttäytymään erilaisena riippuen siitä, minkälainen yhteistyö on kyseessä.

Näemme, että yhteistyön avulla toimintaa pystytään jatkossa järjestämään ympäri Suomen eri kokoisissa oppilaitoksissa. Läheskään kaikki toimijat eivät pysty tuottamaan itsenäisesti 1000 tunnin paketteja oppilaille, mutta pienienkin toimijoiden panos taiteen perusopetuksen tuottamiseen on merkittävä. Ehdotamme oppimäärän jakoa osakokonaisuuksiin (esim. 500 + 500 + 500 tuntia) yhteistyön mahdollistamiseksi.

Mietimme kuitenkin, että mitä kaikkea muuta yhteistyö tässä lainkohdassa voi tarkoittaa? Koemme, että yhteistyön järjestäminen vaatii paljon ohjeistusta ja mahdollisesti resursseja.

Pohdimme muun muassa, onko yhteistyö saman taiteenlajin sisäistä, mutta maantieteellisesti kaukanakin olevaa, vai pienemmällä alueella eri taiteenlajit yhdistävää taiteidenvälistä opetusta? Yhteistyö koulujen, järjestöjen ja esim. kulttuuritoimen tai sosiaalitoimen kanssa? Miten yhteistyön rahoitus järjestyy / muodostuu, kun eri toimijat toimivat eri lakien ja rahoitusjärjestelmien alaisuudessa?

Yhteistyötä tehdään jo nykyisten mahdollisuuksien puitteissa monimuotoisesti ja paikkakuntien toimintaa rikastuttaen.

Yhteiset työpaikat ja siten isommat ja selkeämmät työkokonaisuudet ovat hyvä asia.

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kannatamme sitä, että rahoituksen perusyksikkönä on annetut opetustunnit, kuten tähänkin saakka.

Kannatamme ja kiitämme esitystä koulutuksen alueellisen saatavuuden huomioimisesta. Alueilla halutaan järjestää oppilaan edun mukaista lähiopetusta siten, että ainakin osa opinnoista tapahtuisi lähellä oppilaan asuinpaikkaa. Tämä vaatii rahallisia panostuksia oppilaitoksilta, kuten myös laajan soitinvalikoiman ylläpitäminen kasvukeskusten ulkopuolella.

Esitämme, että musiikinopetuksen erityispiirteet huomioitaisiin rahoituksessa. Musiikissa opintopolku on pitkä ja perustuu pitkälti yksilöopetukseen yhteismusiikin rinnalla. Musiikinopetukselle olisi oltava oma menokohta valtionosuusbudjetissa.

Kannatamme myös sitä, että varhaisiän taidekasvatus sisältyy rahoitettaviin vos-tunteihin. Musiikkioppilaitoksissa varhaisiän opinnot ovat todella tärkeä osa taiteen perusopetuksen opintopolkua.

Musiikissa tulevat vastaan myös yli 1500 tuntia opiskelevien opintopolut. On jonkin verran oppilaita, joille 1500 tuntia opetusta tulee helposti täyteen. Ei ole saavutettavaa, jos näiden kohdalla maksut nousevat nopeasti avoimen osaston maksujen luokkaan, etenkin kun usein kyseessä ovat ne, jotka tavoittelevat musiikista ammattia.

Neljännessä momentissa mainittu 1500 tuntimäärän rajapyykki on myös käytännön kannalta ongelmallinen. Lainsäätäjän tulisi tarkkaan miettiä siirtymäsäännökset, koska tällä hetkellä oppilaitosten oppilashallintojärjestelmistä ei saa tietoa oppilaskohtaisista opetustuntimääristä. Monet musiikkioppilaitoksissa taiteen perusopetusta opiskelevat nuoret ovat aloittaneet tavoitteellisen harrastuksen jo musiikkileikkikoulussa.

Kolmannessa momentissa esitetty kolmen edellisen varainhoitovuoden aikana toteutuneen opetustuntimäärän, toteutuneen oppilasmäärän ja oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrän vaikutus rahoitukseen tasoittaa varmasti heilahteluja, mutta tuo oppilaitoksille suuret haasteet rahoituksen ennustettavuuteen. Tätä varten lainsäätäjän tulisi kehittää tiedonkeruujärjestelmiä hyvin yhtenäiseksi ja myös tuottaa oppilaitoksille riittävän ajoissa raportteja, joiden pohjalta oppilaitokset voisivat laatia seuraavan vuoden talousarvioita. Oppilaitokset ovat hyvin riippuvaisia valtionosuusavustuksista, ne mahdollistavat opetuksen järjestämisen. Ja mikäli valtionosuusavustusten perusteet tulevat muuttumaan siten, että opetustuntien määrä ei pian

olekaan 93 % vaan laskee 75 %:iin niin musiikinopetus, jota ei voi antaa kuin yksilöopetuksena, tulee menettämään rahoituksessa olennaisen siivun.

Rahoituksen suorite-osiossa on huomioitava myös rahoituksen oikeudenmukaisesta jakautumisesta yhteistyöllä järjestettävässä koulutuksessa:

- useampi oppilaitos antaa yhdessä opetuksen oppilaalle (esim. taiteidenväliset kokonaisuudet)
- oppilas saa oppimäärän opetuksen alkuvuodet yhdessä oppilaitoksessa ja jatkaa toiseen

Näissä em. esimerkkitapauksissa tulee kaikkien opetuksessa mukana olleiden oppilaitosten saada siivu rahoituksesta, myös todistusten osuudesta.

Mietimme myös, voisiko rahoitukseen sisältyä saavutettavuustukea?

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kelpoisuusehtoja ei tule laskea, jotta säilyy korkea taso henkilöstön osaamisessa. Jos muiden taiteenalojen kohdalla olisi välttämätöntä laskea kelpoisuusehtoja, niin musiikki mainittaisiin erikseen.

On tärkeää pitää huolta nykyisistä ammattiin johtavista koulutuksista ja kehittää niitä lisää eri taiteenalat huomioiden. Pidämme pedagogista osaamista erittäin tärkeänä.

Myös kansainvälinen osaaminen tulee tunnistaa, koska ECTS-järjestelmä on EU- ja ETA-alueilla käytössä sekä laajasti tunnistettu myös näiden alueiden ulkopuolella.

Tehtävään voi valita kelpoisten puuttuessa myös muodollisesti epäpätevän, joka pätevyityy työn ohessa. Tämä lisää alueellista saatavuutta.

Täydennyskoulutusta tulee olla saatavilla.

Oppilaitosten apulaisrehtorien kelpoisuusehdoista tulisi myös tehdä esitys.

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Läpinäkyvyys ja yhdenvertaisuus oppilaaksiotossa.

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Oppilaita perittäviin maksuihin liittyy suurelta osin kuntien osuus kustannusten jaossa. Oppilaat ovat eriarvoisessa asemassa asuinpaikasta johtuen.

Esitämme, että lainsäädännöllä turvattaisiin oppilaiden yhdenvertainen kohtelu oppilasmaksuihin liittyen.

Pohdimme myös, miten voisi toteuttaa yhdenvertaisen maksuvapautusjärjestelmän esim. toimeentulovaikeuksissa.

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kannatamme lakiin kirjoitettua arvioinnin tavoitetilaa sekä monipuolisia arviointimenetelmiä. Tähän liittyen ehdotamme, että opetussuunnitelmien perusteisiin kirjataan myös tavoitteita, jotka liittyvät todistusten antamiseen.

Myös osaamisperusteisuus tulisi sisältyä taiteen perusopetukseen.

Kannatamme sitä, että päättötodistuksen saadessaan oppilas voisi sen avulla osoittaa erilaisia osaamisiaan ja todistus kuvaisi jokaisen yksilöllistä opintopolkua taiteen perusopetuksessa.

Opetussuunnitelman perusteissa tulee olla tarkemmat määrittelyt mm. arvioinnin minimiperiaatteista ja saavutettavuusvaatimuksista.

Ehdotamme lisäksi, että todistusten sisältö ja käyttötarkoitus määritellään opetussuunnitelmien perusteissa siten, että todistukset (päättötodistus) tukevat oppilaan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan jatko-opinnoissa ja mahdollisesti työelämässä. Arvioinnin periaatteiden tulee olla valtakunnallisesti vertailukelpoisia, avoimesti viestittyjä ja saavutettavia, jotta yhdenvertaisuus ja oikeusturva toteutuvat.

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kannatamme tietojensaanti- ja ilmoitusoikeutta, mutta samalla toteamme, että tilastot tulee voida kerätä niin, että ne ovat vertailukelpoisia.

Taiteen perusopetuksen oppilaitokset eivät ole vielä laajamittaisesti Koski-järjestelmässä, joten toistaiseksi tietoa kerätään muulla tavoin. Kyselyt tulee tehdä mahdollisimman selkeiksi ja yksiselitteisiksi vastaajalle.

Oppilaitoksille tulee antaa laajasti tietoa siitä, miten saatuja tietoja hyödynnetään esim. laadun tai rahoituksen seurannassa.

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Koulutuksen arvioinnin lisäksi kannatamme säännöllistä alueiden tarpeiden kartoitusta taiteen perusopetuksen kentällä.

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Kannatamme siirtymäsäännöksiä.

Jos ehdottamamme opettajan pedagoginen kelpoisuus säilyy nykyisellään (nykyinen laki), tulee noudattaa riittävän pitkää siirtymisaikaa niillä taiteenaloilla, joilla tällä hetkellä koulutusta ei järjestetä.

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Rahoituksessa kannatamme musiikin yksilöopetuksen huomioimista.

Yksikköhinta, oppilasmäärä ja oppimäärän suorittaneiden määrä ovat hyvä rahoitusmalli, jos suoritteiden osuus ei kasva rahoitusmallissa suureksi.

Muutokset rahoituksessa eivät saa olla liian nopeita ja radikaaleja, tämä on oppilaan etu. Tarvitsemme rahoituksessa ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä toiminnan taustalle. Taiteen perusopetus on luonteeltaan pitkäkestoinen prosessi, vaikka pystymme toteuttamaan myös lyhytkursseja TPO:n rinnalla.

Kannatamme erityisrahoitusta saavutettavuuden parantamiseen ja digitaalisuuteen, tämä liittyy myös oppilaitosten mahdollisuuteen hakea jatkossakin oman oppilaitoksen kehittämiseen hankerahaa, vaikka vastuutehtävä olisikin alueellinen / valtakunnallinen.

Pidämme tärkeänä, että valtionosuuksiin tehdään vuosittainen indeksikorotus.

Mietimme myös kysyntäohjaavuutta, musiikkiin on paljon hakijoita, jotka eivät tällä hetkellä mahdu oppilaitoksiin. Tämä tulisi huomioida rahoituksessa.

Kannatamme ns. pohjakorvausta pienille oppilaitoksille.

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

On tärkeää pitää huolta nykyisistä ammattiin johtavista koulutuksista ja kehittää niitä lisää eri taiteenalat huomioiden. Pidämme pedagogista osaamista erittäin tärkeänä.

Jos kelpoisuusvaatimuksissa säilyy kohta 5 "taiteellinen tai muu ammatillinen ansioituneisuus", tulisi tähän lisätä myös pedagoginen koulutus ja siirtymäajan puitteissa mahdollistaa pätevöityminen kaikilla taidealoilla. Tähän tarvitaan voimakas panostus täydennyskoulutukseen (kelpoisuusvaatimusten toimeenpanon tueksi).

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

"Taiteen perusopetuksen oppimäärään kuuluvat opinnot pisteytetään niiden keston mukaan. Opetusta annetaan 20 opetustuntia yhtä opintopistettä kohden. Opintoihin kuuluu lisäksi sen tavoitteiden ja sisällön kannalta tarpeellinen ja oppilaan kannalta kohtuullinen määrä omatoimista työskentelyä."

Kannatamme omatoimisen työskentelyn huomioimista isona osana taiteen perusopetusta.

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

Yleiset kommentit:

Lain taustalla on ajatus saavutettavuuden lisäämisestä. Saavutettavuus terminä on moniulotteinen ja toivommekin, että saavutettavuus lisääntyy uuden lain myötä käytännössä.

Pidämme uutta rahoitusmallia oikean suuntaisena. 10 milj. € määrärahalisäys valtion talousarvioon on saatavuuden ja saavutettavuuden lisäämiseksi työryhmältä realistinen ja hyvä ehdotus. Pienten toimijoiden toimintaedellytysten turvaaminen on tärkeää riittävän oppilaitosverkoston luomiseksi.

Rahoitusmallin muutoksen vaikutuksia on seurattava aktiivisesti ja reagoitava tarvittaessa.

Opetussuunnitelman perusteissa tulee huomioida erilaiset oppijat, jolloin myös koulutusta tulee järjestää henkilöstölle ja erityisesti tähän tulee panostaa tulevien taiteen perusopetuksen opettajien koulutuksessa.

Samoin muut yksilölliset polut tulee huomioida, vaikka oppimäärä on jatkossa kaikilla yhteinen 50 op kokonaisuus.

Opetuksen järjestäjät ja oppilaitokset tulevat tarvitsemaan tukea siirtymisessä uuteen lakiin.

Kelpoisuuksista huolehtiminen on tärkeää ja siihen on oltava riittävästi täydennyskoulutusta tarjolla. Taiteen perusopetus tulee olla jatkossakin laadukkaasti toteutettua.

Kiitämme mahdollisuudesta lausua lakiesityksestä ja erityisesti kiitämme lakityöhön osallistuneita isosta urakasta.

Ikonen Marja

Musiikkioppilaitoksia Kaakkois-Suomesta ja sen lähiseudulta - Heinolan musiikkiopisto, Johannes Rinkinen ja Eija Kananen